ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΠΡΟΝΟΙΑ

ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Θ΄. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1919. ΑΡΙΘ. 192

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΣΑΣ

Δημοσιεύομεν ἐν τῷ παρόντι τεύχει στατιστικὴν τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διαδόσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ πρὸ πάντων τοῦ Εὐαγγελίου, ἐν Ἑλλάδι. Καὶ παρουσιάζει μὲν ἡ στατιστικὴ αὕτη τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῇ πατρίδι μας μεγαλειτέραν ἐν σχέσει πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν ἀκόμη ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀναγινώσκουν τὸ Εὐαγγέλιον ὅσον θὰ ἔπρεπε.

Λέγομεν: ὅσον θὰ ἔπρεπε. Διότι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θὰ ἔπρεπε νὰ ἦνε τὸ ὑπόδειγμα καὶ τὸ παράδειγμα δι᾽ ὅλους τοὺς ἄλλους λαοὺς τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Ὑμεῖς ἔχομεν θεοδώρητον τὸ εὐτύχημα νὰ ἀναγινώσκωμεν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς αὐτὴν τὴν πρωτότυπον γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγράφη, εἰς τὴν γλῶσσάν μας, τὴν γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικήν, ἐνῷ ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος τὸ ἀναγινώσκει εἰς μεταφράσεις. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν γλῶσσάν μας. Ἦλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐπεσκέφθη τοὺς Φιλίππους, τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Βέρροιαν καὶ διδάξας ἐν αὐταῖς ὠργάνωσε χριστιανικὰς κοινότητας. Ἀπὸ τὴν Βέρροιαν ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐδίδαξε τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου. Κατόπιν μεταβὰς εἰς τὴν Κόρινθον ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος. Ἔγραψεν ἑλληνιστὶ ἐπιστολὰς

πρὸς τοὺς Κορινθίους, τοὺς Φιλιππησίους καὶ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη ἐκείνης περιελήφθησαν εἰς τὸν Κανόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἀναγινώκονται, παραλλήλως μὲ τὰ Εὐαγγέλια, καθ᾽ ἡμέραν εἰς τοὺς ναούς. Ὅλος ὁ κόσμος μᾶς ζηλεύει διὰ τὴν πολύτιμον αὐτὴν κληρονομίαν ὅτι ἀξιούμεθα νὰ ἔχωμεν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν γλῶσσάν μας, ὅτι ἡ γλῶσσά μας εἶχε προορισθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς ὄργανον διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ διὰ τοῦτο μᾶς ὀνομάζει λαὸν εὐαγγελικὸν καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μας ἀποκαλεῖ χώραν καὶ Ἐκκλησίαν Ἀποστολικήν.

Καὶ ὅμως ὁποία εἶνε ἡ σημερινὴ πραγματικότης; Τὸ Εὐαγγέλιον ἀλλαχοῦ ἀναγινώσκεται πολὺ περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς· ἄλλοι φροντίζουν περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου εἰς χώρας καὶ λαοὺς μὴ φωτισθέντας ἀκόμη ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ φωτός· ἀλλαχοῦ ὑπάρχουν ἀπὸ ἐτῶν ὠργανωμέναι Ἑταιρεῖαι πρὸς ἔκδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ἑκατομμύρια ἀντιτύπων καὶ μετάφρασίν των εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου. Εἰς ἄλλα μέρη δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ἔχῃ καὶ νὰ μὴ ἀναγινώσκῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Εἰς τὴν Ἀμερικήν, ὅταν ὁ ταξειδιώτης μεταβῇ εἰς ξενοδοχεῖον διὰ νὰ διανυκτερεύσῃ, τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον θὰ ἴδῃ εἰσερχόμενος εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἶνε τὸ Εὐαγγέλιον, τοποθετημένον ἢ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἢ παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του. Καὶ κατὰ μίαν στιγμὴν ἀναπαύσεως θὰ τὸ λάβῃ, θὰ τὸ ἀνοίξῃ, καὶ θὰ ἀναγνώσῃ. Καὶ ἡ ἀνάγνωσίς του πάντοτε θὰ φέρῃ τὸν καρπόν της. Διότι πρῶτον μὲν πάντοτε τῷ ὑπομιμνήσκει ὅτι εἶνε χριστιανός, δεύτερον δέ, ἐὰν καὶ αἱ τοῦ ὕδατος σταγόνες ἐκ τῆς συχνῆς των πτώσεως εἰς τὸ ἴδιον μέρος κοιλαίνουν πέτρας, πολὺ περισσότερον ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε ζωντανὸς καὶ ἐναργὴς καὶ κόπτει περισσότερον ἀπὸ μάχαιραν δίστομον καὶ φθάνει εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς καὶ εἰς τὰ ἄδυτα τῆς καρδίας, πολὺ περισσότερόν, λέγομεν, ὁ τοιοῦτος λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς συχνῆς καὶ κατ᾽ ἐπανάληψιν ἀναγνώσεώς του, ἐξυψώνει καὶ ἐξευγενίζει τὸν ἄνθρωπον, τὸν καθιστᾷ ἠθικώτερον καὶ ἁγιώτερον, μεταβάλλει τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας εἰς οὐσίαν τῆς ψυχῆς του καὶ εἰς κίνητρον καὶ περιεχόμενον τῆς ζωῆς του.

Ὑπάρχουν πολλοὶ φιλαναγνῶσται, ἀλλ᾽ ἐνῷ ἀγοράζουν καὶ ἀποκτοῦν τόσα βιβλία πρὸς ἀνάπτυξιν ἢ πρὸς τέρψιν των, οὐδέποτε ἐσκέ-

θησαν νὰ ἀποκτήσουν τὸ Εὐαγγέλιον πρὸς ταχύτερον καὶ ἀμεσώτε-
ον ἐξευγενισμὸν τῆς ψυχῆς των. Βεβαίως ὑπάρχουν πάμπολλα βιβλία
ήσιμα καὶ ὠφέλιμα, καὶ ἀξιέπαινοι εἶνε ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τὰ ἀπο-
οῦν καὶ τὰ μελετοῦν διὰ νὰ μορφωθοῦν. Ἀλλ' ἐὰν διὰ νὰ προσπο-
σθοῦν μίαν ὠφέλιμον ἰδέαν εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ χάνουν τόσον και-
ὸν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἑνὸς κοινοῦ ἀνθρωπίνου βιβλίου, τὸ ὁποῖον,
ς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, περιέχει καὶ πολλὰ ἄχρηστα καὶ περιττά, ἀπὸ τὴν
άγνωσιν ἑνὸς καὶ μόνου μικροῦ κεφαλαίου τοῦ Εὐαγγελίου, μιᾶς
όνης περικοπῆς, μιᾶς μόνης φράσεως, ἀποκτοῦν τόσον πλοῦτον γνώ-
ως καὶ σοφίας, ἀντλοῦν τόσην ζωτικότητα, εἰσπνέουν τόσον ζωογό-
ν πνοήν, ὥστε αἰσθάνονται ὅτι γίνονται νέοι ἄνθρωποι, κερδίζουν
ερισσότερον θάρρος καὶ αἰσιοδοξίαν διὰ τὴν ζωήν, ἐνστερνίζονται
ον πνεῦμα ἀπὸ κόσμον διάφορον τοῦ κόσμου τοῦ πεζοῦ καὶ τοῦ
αμαλοῦ. Ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων βιβλίων ἐξεδόθησαν καὶ καθ'
άστην ἐκδίδονται εἰς τὸν κόσμον, κανὲν ὅμως ἐξ αὐτῶν ὄχι μόνον
ν ἰσοφαρίζει, ἀλλ' οὔτε καὶ κατ' ἐλάχιστον δύναται νὰ παραβληθῇ
ὸς τὸ Εὐαγγέλιον. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ βασι-
ὺς τῶν βιβλίων, διότι περιέχει τὴν Θείαν Ἀποκάλυψιν, τὴν ἀληθι-
ν γνῶσιν καὶ ζωήν. Ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν ἦσαι καὶ εἰς ὁποιανδή-
τε κατάστασιν καὶ διάθεσιν καὶ ἂν εὑρίσκεσαι, ἀνοίγων καὶ ἀναγι-
σκων τὸ Εὐαγγέλιον θὰ μάθῃς ὁποῖος πρέπει νὰ ἦσαι καὶ τί πρέπει
κάμνῃς, διὰ νὰ ἦσαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου, διὰ νὰ
θανθῇς ἐν τῇ ψυχῇ σου τὴν ἀθωότητα τοῦ παιδίου, τὴν ἁγνότητα
ς παρθένου, τὴν λευκότητα τοῦ κρίνου, τὴν παρηγορίαν εἰς τὰς θλί-
ις, τὴν ἐνθάρρυνσιν ἐν τῇ καταπτώσει, τὴν ἐλπίδα ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ,
γένει τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ζωῆς.

Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἔχετε τὸ Εὐαγγέλιον, ἀγοράσατέ το· εἶνε τὸ εὐθη-
τερον ἀπὸ ὅλα τὰ βιβλία κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πολύτιμόν του πε-
χόμενον. Ἐὰν τὸ ἔχετε, μὴ τὸ φυλάττετε κλειστὸν εἰς τὸ εἰκονο-
ισιόν σας, ὅπως πολλοὶ τὸ κάμνουν, διότι εἶνε ἀγράμματοι. Εἰς τὰς
γμὰς τῆς ἀναπαύσεως ἀπὸ τοὺς κόπους σας, ἀνοίγετέ το καὶ ἀνα-
ώσκετε· οὐδέποτε θὰ μείνετε μετανοημένος. Ἀπ' ἐναντίας, τόσην
έλειαν καὶ ἐσωτερικὴν μεταβολὴν θὰ αἰσθανθῆτε, ὥστε θὰ συστήσετε
εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους σας τὴν ἀνάγνωσίν του. Βε-
ως, θὰ εὕρετε εἰς αὐτὸ μερικὰ δυσνόητα. Δὲν πειράζει. Προχωρή-

σετε κατωτέρω, διότι τὰ περισσότερα θὰ σᾶς ἦνε καταληπτά, καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ. Ἂν δὲ σᾶς ἐγερθοῦν ἀπορίαι, ἐρωτᾶτε ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ τὰς λύσουν· πηγαίνετε εἰς τὴν ἐκκλησίαν ν᾿ ἀκούετε τοὺς ἑρμηνευτὰς τοῦ Εὐαγγελίου· ἐπιζητήσατε εὐκαιρίαν καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας νὰ φωτισθῆτε ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας· κανεὶς δὲν θὰ σᾶς ἀρνηθῇ· ἀναγινώσκετε τὰ θρησκευτικὰ περιοδικά, τὰ ὁποῖα εἰς πολλὰ ζητήματα θὰ σᾶς χρησιμεύσουν.

Ἀναγινώσκετε τὸ Εὐαγγέλιον. Αὐτὸ νὰ ἦνε τὸ κατ᾿ ἐξοχὴν βιβλίον σας. Εἶνε ὁ βασιλεὺς τῶν βιβλίων. Εἶνε τὸ βιβλίον ὅλου τοῦ κόσμου, ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, ὅλων τῶν αἰώνων.

Γ. Π.

ΟΜΙΛΙΑ ΣΥΝΤΟΜΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ Α΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Ἀπὸ ὅλας τὰς ἠθικὰς καὶ ἱστορικὰς δυνάμεις μεγαλητέρα ἀσυγκρίτως εἶνε ἡ δύναμις τῆς *πίστεως*. Καὶ τὸ ἐγκώμιον αὐτῆς καὶ τὸν ὕμνον συνέθεσε μὲ ὅλην τὴν θερμότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ λόγου του ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολήν του, τῆς ὁποίας ἡ σχετικὴ περικοπὴ ἀναγινώσκεται εἰς τοὺς ἱεροὺς ναούς μας ἀνὰ ἑκάστην ἐπέτειον τοῦ ὑπερθαυμάστου ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐπετέλεσαν δι᾿ ἀπαραμίλλων κόπων καὶ ἀγώνων καὶ παθημάτων ἀπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ στρατοπέδου οἱ μεγάλοι ἀγωνισταὶ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς περικοπῆς ταύτης μᾶς προβάλλεται ὁ Μωϋσῆς, ὁ Μωϋσῆς ὁ θεόπτης, ὁ προφήτης, ὁ νομοθέτης, ὁ μέγας ἀρχηγὸς καὶ ἐλευθερωτὴς τῆς φυλῆς του. Τί τὸν ἀνέδειξε τοιοῦτον; Ὁ Παῦλος ἀπαντᾷ· *ἡ πίστις του*. Ὄχι ἡ πίστις εἰς τὸν ἑαυτόν του, τοὐτέστιν ἡ αὐτοπεποίθησίς του· ὄχι ἡ πίστις εἰς τὰς ἀρετὰς τῶν ὁμοφύλων του — αὐτοί, τέκνα τῆς δουλείας, εἶχον γνωρίσῃ μόνον τὰς κακίας της, συνήθως εὐχαριστημένοι διότι ἔτρωγον καλά, κἄποτε μόνον στενάζοντες, ὅταν ἐγίνετο περισσότερον αὐστηρὰ ἡ κατάθλιψίς των —

ἀλλ' ἡ πίστις του εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ συναίσθησις τῶν ἠθικῶν εὐθυνῶν, τὰς ὁποίας τῷ ἐπέβαλλεν ἡ θεία ἀξίωσις καὶ θέλησις πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν του. Τὸ ἀπελευθερωτικὸν ἐκεῖνο κίνημα ἐπαρουσίαζε μεγίστας δυσκολίας, μοναδικὰς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν τοιούτων κινημάτων. Θέλετε νὰ ἀπαριθμήσωμεν τὰς δυσκολίας ταύτας;

Πρῶτον ἔπρεπε νὰ πεισθοῦν ὁ Φαραὼ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ὅπως ἐπιτρέψουν αὐτοὶ τὴν ἐκ τῆς χώρας των ἔξοδον τῶν Ἑβραίων, διὰ νὰ στερηθοῦν τοιουτοτρόπως ἑκατοντάδας χιλιάδων ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι χάριν ἐνδυμασίας καὶ τροφῆς, ἐδούλευον καταναγκαστικῶς εἰς τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ τῶν Αἰγυπτίων ἔργα.

Δεύτερον ἔπρεπε νὰ πεισθοῦν ὅπως ἀναχωρήσουν ἐξ Αἰγύπτου αὐτοὶ οὗτοι οἱ Ἑβραῖοι, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ ἔρως τῆς ἐλευθερίας δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρός, οἵτινες, ἀπέναντι τῆς δουλείας, εἶχον ἐξησφαλισμένην ἐπὶ τῆς αἰγυπτιακῆς γῆς τὴν συντήρησίν των μὲ ὅλα τὰ τρόφιμα, τὰ ὁποῖα ἄφθονα διέθετε ἡ πλουσία καὶ γόνιμος ἐκείνη χώρα, διὰ νὰ ἐπιζητήσουν μέλλον ἄδηλον καὶ ἀβέβαιον, πλῆρες ταλαιπωριῶν καὶ στερήσεων, περιπετειῶν καὶ κινδύνων, εἰς γῆν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐγνώριζον· τὴν ὁποίαν κατεῖχον λαοὶ βάρβαροι καὶ πολεμικοί, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἔφθανον — ἂν κατώρθωνον νὰ φθάσουν — διαπερῶντες θάλασσαν, χωρὶς νὰ ἔχουν πλοῖα, διερχόμενοι ἔρημον, χωρὶς νὰ ἔχουν βάσεις ἐφοδιασμῶν, διὰ νὰ τρέφεται ὁλόκληρος λαός, καὶ ὑποχρεωμένοι πιθανώτατα νὰ μάχωνται καὶ κατὰ τὸ πολυχρόνιον διάστημα τῆς πορείας των ἐκείνης, ἀκόμη δυσκολωτέρας ὡς ἐκ τοῦ ὅτι μαζῆ θὰ ἐπορεύοντο καὶ θὰ ἐκακουχοῦντο καὶ δυσκολομέτρητα πλήθη γυναικῶν, παίδων καὶ νηπίων.

Ἠγνόει ὁ Μωϋσῆς τὰς δυσκολίας ταύτας; Ὄχι. Ἀπ' ἐναντίας, ἐπειδὴ ἐγνώριζε ὅλην των τὴν σπουδαιότητα, ἐπὶ πολὺ ἐσκέφθη, ἂν δὲ ἦτο προτιμότερον νὰ περάσῃ ἥσυχον τὴν ζωήν του εἰς τὸ Χωρήβ, ὅπου συνέπηξε τὴν συζυγικὴν φωλεάν του, παρὰ νὰ ἡγηθῇ εἰς ἀγῶνα, ὅστις ἐφαίνετο ἐκ τῶν προτέρων χαμένος, ὅστις ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ ἀντιμετώπιζε τρομερὰς δυσχερείας καὶ θὰ ἐβάρυνε μὲ ἀκόμη τρομερωτέρας εὐθύνας τὸν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ.

Ποῦ κατέληξεν ἡ ἐσωτερικὴ ἐκείνη πάλη; Εἰς τὸ νὰ ἀναδεχθῇ ὁ Μωϋσῆς καὶ τὰς εὐθύνας καὶ τοὺς κινδύνους. Καὶ τὴν ἀπόφασιν

ταύτην ἐπέφερεν ἡ πίστις του εἰς τὸν Θεόν, ἡ ἀντίληψίς του ὅτι ἡ ἥσυχος ἀτομικὴ ζωὴ εἶνε ἔγκλημα, ὅταν λαὸς ὁλόκληρος ὑποφέρῃ καὶ στενάζῃ, καὶ ἡ πεποίθησίς του ὅτι τίποτε δὲν εἶνε εὐτυχέστερον ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἑνὸς λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν εἶνε τιμιώτερον ἀπὸ τὸ νὰ ἀγωνίζεταί τις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς φυλῆς του ἔστω καὶ ἂν πρόκειται νὰ ὑποφέρῃ μόνον καὶ νὰ πέσῃ ὑπὲρ αὐτῆς.

Ἄλλως τε ἡ πίστις εἶχεν ἤδη ὠθήση τὸν Μωϋσῆν καὶ εἰς ἄλλας μεγάλας ἀποφάσεις. Πρὶν ἢ φύγῃ εἰς τὸ Χωρήβ, διέμενεν εἰς τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα, ὅπου καὶ εἶχεν ἀνατραφῆ παραληφθείς, ὡς γνωστόν, βρέφος ἀπὸ τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραώ, υἱοθετηθεὶς ὑπ᾿ αὐτῆς, παιδευθεὶς διὰ φροντίδος της ὅλην τὴν σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων, περιστοιχισμένος ἀπὸ πᾶσαν ἄνεσιν, περιβεβλημένος πᾶσαν δόξαν καὶ τιμήν. Καὶ ὅμως ὅλα αὐτὰ ἤρχισαν νὰ τὸν ἐνοχλοῦν ἀφορήτως μίαν ἡμέραν. Πότε; Ὅταν ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν τῆς ἱστορίας του· ὅτι ἡ γέννησίς του εἶχε γείνῃ εἰς πτωχὸν οἰκίσκον, ὅτι δὲν ἦτο κἂν αἰγύπτιος, ἀλλὰ ἑβραῖος, ὅτι ἄρα ἀνῆκεν εἰς τὴν δούλην ἐκείνην φυλήν, τῆς ὁποίας τὰ παθήματα καὶ ἡ κατατυράννησις τοσάκις τοῦ εἶχ προκαλέσῃ τὴν δυσθυμίαν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν, ἀνωφελεῖς δυστυχῶς ἐντὸς περιβάλλοντος, τὸ ὁποῖον ἐγνώριζε καὶ ἠρέσκετο νὰ τρυφ μόνον καὶ νὰ καταπιέζῃ. Καὶ τότε ἡ φωνή του τοῦ ἀντήχησεν ἐντός του ἐπιτακτική· «φύγε τὰ ἀνάκτορα ταῦτα, ὅπου πᾶσα ἀπόλαυσις καὶ τιμὴ εἶνε ζυμωμένη μὲ τὴν ἁμαρτίαν, ἀφ᾿ ὅπου λείπει ἐντελῶς ὁ Θεός, διότι λείπει ἡ δικαιοσύνη, ἡ εὐσπλαγχνία καὶ ἡ ἐλευθερία· πήγαινε νὰ συμμερισθῇς τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὸν στεναγμὸ τῶν ὁμοφύλων σου, καὶ ζήτησε νὰ γείνῃς ὁ ἐκδικητὴς τῆς ἀθλιότητός των».

Νὰ φύγῃ; Ἀλλὰ πῶς; Πῶς νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν θετὴ μητέρα τυυ, ἡ ὁποία τὸν ἠγάπησεν ὡς υἱὸν γνήσιον, εἰς τὴν ὁποία ὤφειλε τόσην εὐγνωμοσύνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχρεώστει τὴν παίδευσιν καὶ τὴν μόρφωσίν του; Πῶς νὰ φύγῃ ἐντελῶς ἀπὸ ἀνάκτορα ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐστεγάσθησαν τὰ ὡραιότερα τῆς ζωῆς του ἔτη, ὅπο εἶχε τὰς τιμὰς βασιλόπαιδος, διὰ νὰ ὑπάγῃ μεταξὺ τῶν δούλω νὰ συμμερισθῇ τὸν βίον καὶ τὰς τύχας των, νὰ διεγείρῃ τὰ κοιμ σμένα πνεύματά των, νὰ φρονηματίσῃ τὴν παχυλότητα τῆς καρδία των; Καὶ πῶς, εἷς αὐτός, νὰ ἐκδικήσῃ τὴν δουλεύουσαν φυλήν το

ἐναντίον τοῦ ὄγκου τῆς αἰγυπτιακῆς καταδυναστεύσεως; ᾿Από τὴν ἀμηχανίαν ταύτην τὸν ἀπήλλαξεν ἡ πίστις του. ῾Η πίστις, ἡ ὁποία τὸν ἔκαμε νὰ βδελυχθῇ βαθμηδόν, μαζῆ μὲ τὴν βασιλικὴν τυραννίαν, καὶ τὴν βασιλικὴν ζωήν. ῾Η πίστις, ἡ ὁποία ἐσάλπισεν εἰς τὴν συνείδησίν του: «καμμία εὐεργεσία τῶν τυράννων δὲν δύναται νὰ εἶνε ἀνωτέρα τοῦ καθήκοντος νὰ ἐξυπηρετήσῃς τὴν ἐλευθερίαν τῆς φυλῆς σου». ῾Η πίστις, ἡ ὁποία τοῦ εἶπε: «῎Εκλεξε μεταξὺ τοῦ Θεοῦ, ὅστις σὲ καλεῖ εἰς τὴν τιμίαν ὁδόν, ὅστις σοῦ ὑπόσχεται τοὺς αἰωνίους θησαυρούς, καὶ μεταξὺ τοῦ Φαραώ, ὅστις, ἀντὶ προσκαίρου ἀπατηλῆς δόξης καὶ ἁμαρτωλῆς ἀπολαύσεως, σὲ καθιστᾷ ἄτιμον ἐνώπιον τῆς θείας δικαιοσύνης».

Αὐτὰ τοῦ εἶπεν ἡ πίστις, καὶ αὐτὴ εἶνε ἐκείνη, ἡ ὁποία, ὅταν εἷς Αἰγύπτιος ἐβασάνιζεν ἕνα ᾿Ισραηλίτην, τοῦ ἐφώνησε· «κτύπα τὸν δυνάστην καὶ λύτρωσε ἀπὸ τὴν τυραννίαν του τὸν δοῦλον». Καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ Μωϋσῆς ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος τῶν ὁμοφύλων του μὲ θρησκευτικὴν ἀντίληψιν τοῦ καθήκοντός του, καὶ ἀπὸ τῆς εὐσεβείας του ἀρυσθεὶς τὴν ἔμπνευσιν, τὴν καρτερίαν καὶ τὴν τόλμην, μὲ τὰς ὁποίας ἐβάδισεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του

῾Υπῆρξε μόνος ἥρως τῆς πίστεως εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους του; Πρὶν ἀπ᾿ αὐτὸν εἶχον χαράξῃ τὴν ὁδὸν αὐτῆς ὁ ᾿Αβραάμ, ὁ ᾿Ισαάκ, ὁ ᾿Ιακώβ. Κατόπιν ἀπ᾿ αὐτὸν ἀνεδείχθησαν ὁ ᾿Ιησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ Γεδεών, ὁ Βαράκ, ὁ Σαμψών, ὁ ᾿Ιεφθάε, ὁ Σαμουήλ, ὁ Δαβίδ, οἱ προφῆται καὶ πλῆθος δικαίων, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς πίστεως ἤθλησαν εἰς μαρτύρια ἢ κατήγαγον τρόπαια καὶ νίκας, ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ εὐεργέται τῶν ὁμοφύλων των, κεφάλαια δόξης καὶ τιμῆς εἰς τὴν καθόλου ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Καὶ ἡ πίστις ἐπετέλεσεν ἔκτοτε καὶ ἐπιτελεῖ μέγιστα ἱστορικὰ θαύματα. ῾Η ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε πλήρης ἀπὸ τοιαῦτα. Καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ῾Ελληνικοῦ ἔθνους παρέχει τὰς λαμπροτάτας ἀποδείξεις τοῦ στενωτάτου συνδέσμου μεταξὺ πίστεως καὶ ἐλευθερίας· τῆς ὁποίας οἱ ὡραιότεροι καρποὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ τὰ μέγιστα κατορθώματα ἐν πολέμῳ ἀναφαίνονται ὅπου ἡ εὐσέβεια πρὸς τὸν Θεὸν εἶνε βαθυτέρα καὶ θερμοτέρα.

Η ΔΙΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1918

Ἡ διάδοσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1918 παρουσιάζει εὐχάριστον αὔξησιν, ὀφειλομένην κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν πώλησιν ἀντιτύπων τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ. Τὸ ἐντεῦθεν Γραφεῖον τῆς Βρεττανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας ἀνακοινοῖ ἡμῖν τὴν ἑξῆς στατιστικήν:

	Παλ. Διαθ.	*Καιν. Διαθ.*	*Μέρη*	*Σύνολον*
Ἀθῆναι	164	1.495	3.389	5.048
Θεσσαλονίκη	1.313	2.534	10.085	13.932
Χαλκὶς	33	1.020	3.558	4.611
Πειραιεὺς	27	269	1.699	1.995
Πάτραι	16	154	1.327	1.497
Βόλος	6	288	959	1.253
Καλάμαι	6	228	794	1.028
Κρήτη	74	273	729	926
Μυτιλήνη	6	66	593	665
Ἰωάννινα	37	89	288	414
Σύνολον	1.682	6.266	23.821	31.769

Κατὰ τὸν στατιστικὸν τοῦτον πίνακα μόνον ἐν δέκα πόλεσι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἐπαρχιῶν ἐπωλήθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος σύνολον ἀντιτύπων τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης 31,769. Ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτῶν ἡ Ἑταιρεία εἰσέπραξε μὲν δρχ. 14,863.35, εἰς ἐνοίκια δὲ καὶ μισθοὺς ὑπαλλήλων ἐδαπάνησε δρχ. 32,805.25, ἤτοι ἐδαπάνησε κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ ἐπέκεινα περισσότερα τῶν εἰσπραχθέντων.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ Γραφείου τῆς Βρεταννικῆς Ἑταιρείας πωληθέντων ἀντιτύπων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου μόνον Σαλιβέρου ἐπωλήθησαν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1918 ἀντίτυπα τῆς Καινῆς Διαθήκης περὶ τὰς 5,000, ἑπομένως ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ εἰρημένον ἔτος διατεθέντων *ἐν ταῖς ἀνωτέρω μόνον πόλεσι καὶ οὐχὶ ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι* ἀντιτύπων τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀνέρχεται εἰς *τριάκοντα ὀκτὼ* περίπου χιλιάδας, ἐνῷ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος εἶχεν ἀνέλθει εἰς *εἴκοσι* περίπου χιλιάδας [1]).

Συγκρίνοντες τοὺς ἀριθμοὺς τῆς διαδόσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1917 πρὸς τοὺς τοῦ ἀνωτέρω πίνακος, παρατη-

[1]) «Ἐκκλησιαστικὸς Κῆρυξ» Η, 1918, σ. 324-328, 340-343,366.

ρῦμεν ὅτι ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν ἀντιτύπων διεδόθη ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤτοι 13,932, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ 400 μέρη τῆς . Δ. διανεμηθέντα μεταξὺ τῶν Βουλγάρων αἰχμαλώτων δωρεάν. Ἐν Ἀθήναις τὸ Γραφεῖον τῆς Βρεττανικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1918 ἐπώλησε μόνον 3 ἀντίτυπα περισσότερα τῶν τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἀντιθέτως δὲ τὸ Βιβλιοπωλεῖον Σαλιβέρου ἐπώλησε τρεῖς περίπου χιλιάδας περισσότερα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1917. Ἡ Χαλκὶς παρουσιάζει σημαντικὴν αὔξησιν κατὰ 900 περίπου ἀντίτυπα. Μικρὰ εἶναι σχετικῶς ἡ αὔξησις ἐν Βόλῳ, αἱ δὲ Καλάμαι ὑστέρησαν κατὰ τετρακόσια καὶ πλέον ἀντίτυπα. Σημαντικῶς ὡσαύτως ὑστέρησεν ἡ Κρήτη, διότι, ἐνῷ κατὰ τὸ 1917 εἶχε διάδοσιν 1284 ἀντιτύπων, κατὰ τὸ 1918 εἶχε μόνον 1028. Λίαν μικρὰ εἶναι ἡ αὔξησις καὶ ἐν Ἰωαννίνοις, τὸ πρῶτον δ' ἔχομεν στατιστικὴν διαδόσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἐν Μυτιλήνῃ μετὰ 665 ἐν συνόλῳ ἀντιτύπων.

Ἀναμφιβόλως συστηματικωτέρα καὶ γενικωτέρα καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα διάδοσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς θ' ἀπεδείκνυεν, ὡς καὶ ἄλλοτε σημειώσαμεν ἐν τῷ «Ἐκκλησιαστικῷ Κήρυκι», ὅτι ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ καταστῇ χώρα κατ' ἐξοχὴν τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἀρχιμ. Χρυσοστομος Παπαδοπουλος

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΔΙΩΓΜΩ

[**Ἡ διαμαρτυρία καὶ ἔκκλησις τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ τῆς Ὀδησσοῦ πρὸς τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας καὶ τὰς Συμμάχους Δυνάμεις κατὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Οὐκράϊνας διὰ τὸν κατὰ τῆς Ὀρθ. Ρωσικῆς Ἐκκλησίας κηρυχθέντα διωγμόν**, διαβιβασθεῖσα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ Μητροπ. Ὀδησσοῦ Σεβ. κ. Πλάτωνος].

Ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς τῆς Ὀδησσοῦ, συνελθὼν νῦν εἰς ἐκκλησιαστικολαϊκὰς ὀργανώσεις καὶ λεπτομερῶς πληροφορηθεὶς περὶ τῶν ἐν Οὐκράϊνᾳ πρό τινος ἐκκλησιαστικῶν συμβάντων, βαθεῖαν ἐκφράζει λύπην διὰ τὴν λυπηρὰν παραβίασιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν πάλαι δικαίων τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἰς ἣν προέβη τὸ Διευθυντήριον, ἀναλαβὸν τὸ μέγα καὶ ὑπεύθυνον καθῆκον τῆς διακρίσεως τῶν τυχῶν τοῦ λαοῦ τῆς Οὐκράϊνας. Ἰδιαζόντως θλιβόμεθα διὰ τὸν βιασμόν, εἰς ὃν ὑπεβλήθη ὁ προκαθήμενος τῆς ἐν Οὐ-

κραΐνᾳ Ὀρθ. Ἐκκλησίας Μητροπολίτης Κιέβου Ἀντώνιος, ἐντολ
τοῦ Διευθυντηρίου συλληφθεὶς ἐν τῇ Λαύρᾳ Κιέβου καὶ μετὰ τοῦ αὐ
τόθι ἐπίσης συλληφθέντος Ἀρχιεπ. Βολύνης Εὐλογίου ἀπαχθεὶς εἰ
τινα οὐνιτικὴν Μονὴν ἐν τῇ Ρωσικῇ Γαλικίᾳ.

Ἡ βιαία αὕτη πρᾶξις τοῦ Διευθυντηρίου εἶναι ἀπαραδειγμάτι
στος ἐν τῇ χιλιετεῖ ἱστορίᾳ τῆς ἐν Ρωσίᾳ ὀρθ. Ἐκκλησίας. Παρό
μοιόν τι δὲν ἔπραξαν οὐδ᾽ οἱ ἄγριοι τῆς Ἀσίας Τάταροι καὶ οἱ ἄπι
στοι ἐθνικοὶ καθ᾽ ὃν χρόνον κατεῖχον τὴν Ρωσίαν. Οὐ μόνον δὲ
ἐστέρουν τοὺς Ὀρθοδόξους Ρώσους ἀρχιερεῖς τὴν ἐλευθερίαν τω
ἀλλὰ καί, ἀπ᾽ ἐναντίας μάλιστα, ἐφέροντο πρὸς αὐτοὺς μετὰ βαθέο
σεβασμοῦ ὡς πρὸς ἀντιπροσώπους τῆς θρησκείας τοῦ ὑποδουλωθέν
τος ὑπ᾽ αὐτῶν λαοῦ, τὴν δ᾽ ἐλευθερίαν των ἐλογίζοντο ὡς ἱερὸν χρῆμ
τοῦ λαοῦ, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐθεώρουν καθῆκόν των νὰ ὑπερασπίζωσιν αὐ
τὴν κατὰ πάσης βίας, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ μέρους αὐτῶν τῶν Ταταρω
προερχομένης. Τὸ αὐτὸ ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ καὶ περὶ Λιτόβων κα
Πολωνῶν, ὧν ἡ Κυβέρνησις οὐδέποτε ἐπέτρεπεν εἰς ἑαυτὴν νὰ προσ
ενεχθῇ ἄνευ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τοῦ Ρωσικο
λαοῦ καὶ τοὺς Ὀρθ. Ἀρχιερεῖς. Ὁ δὲ Μητροπολίτης Κιέβου, ὁ
προκαθήμενος τῆς ἰσαποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς νοτίου Ρωσία
ἀπήλαυεν ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ τιμῆς ἀπὸ μέρους τῆς τε Κυβερ
νήσεως καὶ τῶν νομοθετικῶν ἱδρυμάτων της.

Διὰ τοῦτο καιρίως ἐθλίβημεν μαθόντες, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μα
κατὰ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα, Κυβέρνησις, δημοσίᾳ διακηρύξασα ὅτι ὡ
πρώτιστόν της καθῆκον θεωρεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως κα
τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ τῆς Οὐκραΐνας, κατ᾽ αὐτα
τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς δράσεώς της, ἠτίμασεν ἑαυτὴν διὰ τοιούτο
ἀπαραδειγματίστου ἐκβιασμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως το
λαοῦ της ἐν ὄψει πάντων τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, μεταξὺ τῶ
ὁποίων θέλει δῆθεν νὰ ὁδηγήσῃ καὶ τὸν λαὸν τῆς Οὐκραΐνας.

Πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε δημοσιευθεῖσαι ἐξηγήσεις τοῦ ἐκβιασμο
τούτου, τοῦ ἀσκηθέντος ἐπὶ τοῦ ἀνυπερασπίστου ἀρχιερέως καὶ τ
ἐν Οὐκραΐνᾳ Ὀρθ. Ἐκκλησίας, οὐδαμῶς μειοῦσι τὸ μέγα αἶσχο
δι᾽ οὗ ἐκηλίδωσεν ἑαυτὸ τὸ ἐν Κιέβῳ Διευθυντήριον ἐνώπιον ὅλο
τῶν πεπολιτισμένων λαῶν. Ἐὰν ὁ Μητροπ. Κιέβου διέπραξεν ὅ
τως οἱασδήποτε ἐγκληματικὰς κατὰ τοῦ λαοῦ τῆς Οὐκραΐνας πρ

ξεις, ἔπρεπε νὰ δικασθῇ διὰ τοῦτο δημοσίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κοινῶν νόμων, οὐχὶ δὲ νὰ μυκτηρισθῇ, ἐξευτελισθῇ καὶ ἀτιμασθῇ, καὶ οὐχὶ τόσον τὸ πρόσωπον τοῦ ἀρχιερέως, ὅσον ἡ Ἐκκλησία, ἧς πρόεδρος ἐξελέγη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ λαοῦ καὶ ἧς ζῶντα μέλη θεωροῦμεν ἡμᾶς αὐτούς. Τοιοῦτον ἐκβιασμόν, ὁποῖον ἤσκησε τὸ Διευθυντήριον τοῦ Κιέβου, οὐδ' οἱ Μπολσεβίκοι τῆς Μόσχας ἀπετόλμησαν. Ἀλλ' οὐδ' ἡ παραπομπὴ εἰς τὴν νῦν ἐπαναστατικὴν ἐποχὴν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀγροῖκον παραβίασιν τῆς πίστεως τοῦ λαοῦ, εἰς ὃν ἐξετράπη τὸ Διευθυντήριον τοῦ Κιέβου.

Ἀλλ' ὅ,τι ἰδιαζόντως προκαλεῖ τὸν ἀποτροπιασμὸν ἡμῶν εἶναι, ὅτι τὸ κατὰ τοῦ ἀνυπερασπίστου ὀρθοδόξου ἀρχιερέως ὄνειδος ἤσκησαν, τῇ ἀδείᾳ τοῦ Διευθυντηρίου τοῦ Κιέβου, ἑτερόδοξοι Οὐνῖται, ἀπόγονοι τῶν φαύλων προδοτῶν τῆς πίστεως τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἡμετέρου λαοῦ. Οἱ Οὐνῖται δὲν ἠρκέσθησαν εἰς μόνην τὴν θρασεῖαν σύλληψιν τοῦ Ὀρθ. Μητροπολίτου τοῦ Κιέβου ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς Λαύρας Πετσέρκη, ἥτις ἀποτελεῖ μέγιστον ἱερὸν σέβασμα τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ καθεῖρξαν αὐτὸν ἔν τινι τῶν Μονῶν των, παραδόσαντες αὐτὸν ὡς σφάγιον εἰς τοὺς χειρίστους ἐχθροὺς τῆς Ὀρθοδοξίας, τοὺς Βασιλειανούς.

Ἡ κακοῦργος αὕτη πρᾶξις, ἣν ἐπέτρεψε τὸ Διευθυντήριον Κιέβου καὶ οἱ συνεργοί του Οὐνῖται Ρῶσοι Γαλικιανοί, ἀντιβαίνει πρὸς ὅλους τοὺς κανόνας τῆς Χριστ. Ἐκκλησίας, οὐ μόνον τῆς Ὀρθοδόξου, ἀλλὰ καὶ τῆς Ρωμαιο-Κατολικῆς, εἰς ἣν ἐξώμοσαν οἱ προπάτορες τῶν συγχρόνων Γαλικιανῶν Οὐνιτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάσας τὰς διατάξεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ὁ Ρωσικὸς ὀρθόδοξος λαὸς πάντοτε συνεπάθει πρὸς τοὺς Ρώσους Γαλικ. Οὐνίτας, τοὺς ποτὲ ὑπὸ τὸν ἀνήκουστον Γερμανικὸν ζυγὸν διατελέσαντας, πάντοτε δ' ἐν ἀνάγκῃ ἦτο ἕτοιμος νὰ παράσχῃ αὐτοῖς βοήθειαν καὶ ἠθικὴν καὶ ὑλικήν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς κατεθλίβημεν μαθόντες τὴν ἐγκληματικὴν ταύτην πρᾶξιν τῶν νῦν Γαλικ. Ρώσων Οὐνιτῶν, οἵτινες διὰ τοῦ πραξικοπήματός των ὅπερ ἐπέτρεψε τὸ Διευθυντήριον τοῦ Κιέβου, ἐπὶ μᾶλλον ἐντείνουσι τὴν ἔκπαλαι μεταξὺ τῶν δύο τμημάτων τοῦ αὐτοῦ λαοῦ ὡς πρὸς τὴν πίστιν ἰδίως ὑπάρχουσαν διάστασιν.

Διὰ τοῦτο, ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ νόμου, δι' ὧν τὸ Διευθυντήριον ὑπεχρεώθη νὰ χειραγωγῆται ἐν τῇ

διακυβερνήσει τοῦ τόπου, ἀπαιτοῦμεν ὅπως ἡ Κυβέρνησις τῆς Οὐκράϊνας ἄνευ ἀναβολῆς ἀποκαταστήσῃ τὸν Μητροπ. Κιέβου εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ δικαιώματα, τοὺς δὲ φαύλους ἐκβιαστὰς παραδώσῃ εἰς λογοδοσίαν ἐνώπιον τοῦ νόμου. Τὸν δὲ ἀρχιποιμένα ἡμῶν, πανιερ. Πλάτωνα, Μητροπ. Χερσῶνος καὶ Ὀδησσοῦ, παρακαλοῦμεν ν᾿ ἀνακοινώσῃ τὴν διαμαρτυρίαν ἡμῶν ταύτην πρὸς τοὺς Προϊσταμένους πασῶν τῶν αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὰς Κυβερνήσεις πάντων τῶν Συμμάχων τῆς Ρωσίας, μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως προστατεύσωσι τὴν Ρωσικὴν Ὀρθ. Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν ἐξευτελίζει, καθυβρίζει καὶ καταπιέζει ἡ νῦν ἐν Οὐκράϊνᾳ Κυβέρνησις πολὺ περισσότερον ἢ οἱ ἐν τῇ Βελικορωσίᾳ Μπολσεβίκοι.

Ἐν Ὀδησσῷ 20ῇ Δεκεμβρίου 1918.

ὅτι πιστὸν ἀντίγραφον

† Ὁ Μητροπολίτης Χερσῶνος ΠΛΑΤΩΝ

ΜΙΚΡΑ ΑΡΘΡΑ

Τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν

(Ματθ. ια΄. 30)

Εἰς τὰς διαφόρους παραδόσεις, ὁμοῦ μὲ τὸ ἀπίθανον ἐνυπάρχει στοιχεῖον ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀληθείας, ὅπερ συντείνει τὰ μέγιστα εἰς τὸ κάλλος αὐτῶν καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατήρησίν των. Τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν παράδοσιν τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου.

Ὁ Χριστοφόρος ἀφ᾿ οὗ διήγαγε βίον κακόν, ἀφιερώθη πάσῃ δυνάμει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ καλοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἦτο ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα καὶ εἶχε δύναμιν ὑπεράνθρωπον, ἵστατο παρὰ τὴν ὄχθην μεγάλου καὶ βαθέος ποταμοῦ καὶ μετέφερε τοὺς θέλοντας νὰ διαβῶσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην. Μίαν ἡμέραν, παιδίον τι ἐζήτησε τὴν βοήθειάν του. Ὁ Χριστοφόρος ἔθεσεν αὐτὸ μετ᾿ εὐκολίας ἐπὶ τοῦ ὤμου του. Ἀλλ᾿ ἐν ὅσῳ ὁ γίγας ἐπροχώρει βαθμηδὸν πρὸς τὰ βαθέα ὕδατα, τὸ φορτίον ἐγίνετο βαρύτερον. Ἔκπληκτος ἐστράφη καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Χριστόν: Ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς θέας ταύτης ἐδιπλασίασε τὰς προσπαθείας του καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην, φέρων πάντοτε τὸ πολύτιμον αὐτοῦ φορτίον. Καί, ὡς ἐκ τούτου, ὠνομάσθη Χριστοφόρος.

Καὶ ἡμεῖς, ὡς Χριστιανοί, πρέπει νὰ μιμηθῶμεν τὸν Χριστοφόρον. Ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν, ἀπὸ καλωσύνην καὶ εὐσπλαγχνίαν ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ θέτωμεν ἐπὶ τῶν ὤμων μας τοὺς ἀδυνάτους,

τοὺς ἀναπήρους, τοὺς ἀσθενεῖς, τὰ παιδία, καὶ νὰ βοηθῶμεν πάντας τούτους, διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὴν οὐρανίαν ὄχθην.

Ὡς ὁ Χριστοφόρος, τέλος, πρέπει νὰ φέρωμεν τὸν Χριστόν. Χριστιανὸς εἶνε μόνον ἐκεῖνος, ὅστις φέρει τὸν Χριστόν. Ἂς μὴ διστάζωμεν νὰ θέσωμεν τὸ φορτίον τοῦτο ἐπὶ τῶν ὤμων μας. Ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ καμάτου, τοῦ πειρασμοῦ, τῆς δοκιμασίας, τὸ φορτίον θὰ μᾶς φανῇ κἄποτε βαρύ. Ἀλλ᾽ ἂς ἐξακολουθῶμεν τὸν δρόμον μας ἀτενίζοντες τὸ φορτίον, τὸν Χριστόν. Καὶ ἰδού, ἡ πραγματικότης εἶνε ἀκόμη ὡραιοτέρα καὶ τῆς παραδόσεως. *Αὐτὸς* τώρα φέρει ἡμᾶς διὰ μέσου τῶν βαθέων ὑδάτων, εἰς τὴν εὐλογημένην ὄχθην.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ) **Ε. Α. Κ.**

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐλευθερίων.

Κατ᾽ ἀνταπόκρισιν ἐκ ΚΠόλεως πρὸς τὴν «Πατρίδα», ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, δεξιούμενος ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχείων τὴν ἐν τῇ Βασιλευούσῃ Ἑλληνικὴν Ἀντιπροσωπείαν καὶ προσφωνῶν αὐτήν, ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ τὸ δῶρον τῆς ζειδώρου ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν τὸ ἐλεύθερον Ἑλληνικὸν Κράτος, ὡς σύμμαχον τῶν μεγάλων φιλελευθέρων τοῦ Κόσμου Κρατῶν, ἐκόμισεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ πρώτην ταύτην φορὰν μετὰ μακραίωνα ἀλάλητα δεινοπαθήματα. Ἀπὸ τῆς ἀποφράδος ἐκείνης Τρίτης — εἶπε σὺν ἄλλοις ὁ Τοποτηρητὴς — καθ᾽ ἣν:

τὸν τίμιον Σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὑψιπετοῦς τρούλλου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀντικαθίστα ἡ αἱματόεσσα κακοσέληνος, ὁ δὲ αὐτοκρατορικὸς δικέφαλος, τὸ ἀκατάβλητον τοῦτο σύμβολον μιᾶς Μεγάλης Ἰδέας, ὑποστέλλων τὰς πτέρυγας ἐνεκλείετο ὡς παρακαταθήκη πολύτιμος ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ περιβόλῳ,— ἔκτοτε, ἐν τῇ διαρροῇ τῶν πέντε ἀπαισίων αἰώνων δὲν ἠκούσθησαν πλέον ἐν αὐτῷ χαρᾶς ἀπηχήσεις, ἀλλὰ μόνον πικρὰ μνημόσυνα, κραυγαὶ ὀδύνης, στεναγμοὶ καὶ ὀλοφυρμοὶ ἐπὶ τοῖς ἑκάστοτε δεινοπαθήμασι τοῦ δεδουλωμένου πλέον Βασιλικοῦ Γένους.

Τὸ εὐτυχὲς πέρας τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἔθεσεν ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως τέρμα εἰς τὴν κατώδυνον ταύτην περίοδον. Καὶ ἐξηκολούθησεν ὁ Τοποτηρητής:

Δόξα καὶ τιμὴ εἰς ὑμᾶς, γενναῖοι ἀδελφοὶ τῆς ἐλευθέρας φυλῆς καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐνόπλου αὐτῆς δυνάμεως, οἵτινες, ἐπελθόντες ἀκατάσχετοι, μετηλλάξατε τὴν ἀπαισίαν σκηνοθεσίαν, καὶ ἀντὶ τοῦ σκότους καὶ τῆς μαύρης σκλαβιᾶς, μᾶς ἐδωρήσατε τὸ φῶς, τὴν δόξαν, τὴν τιμήν, τὴν ζείδωρον, τέλος, ἐλευθερίαν. . . .

Ὁ Ἁρμοστὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Κανελλόπουλος, εἰς τὰς ἐκδηλώ-

σεις τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀπήντησεν ἀληθῶς ὅπως ἐμπρέπει εἰς γνήσιον ἐκπρόσωπον τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, τῆς ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν μὴ λησμονησάσης πόθεν καὶ πῶς ἐσφυρηλατήθη ἡ ἐλευθερία τῆς ἐλευθέρας ταύτης γωνίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἐχούσης πλήρη τὴν συνείδησιν τῶν πρὸς τὸ ὑπόδουλον ἔτι μέγα τμῆμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑποχρεώσεών της.

Τὸ ἐλεύθερον Βασίλειον — εἶπε μεταξὺ ἄλλων ὁ Ἕλλην Ἁρμοστὴς — ἀποδίδει ἁπλῶς τὰ ἐλευθέρια πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ δουλεύοντος Ἔθνους ὑπῆρξε θεματοφύλαξ τῶν παραδόσεων τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἰδέας. Πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτήν, ἡ ὁποία ἐπρωτοστάτησε τῆς δυσκόλου πορείας ἀνὰ μέσον ἀκανθῶν καὶ βράχων, ἡ ὁποία ἠγωνίζετο πάντοτε καὶ ὡμίλει καὶ ἐπάλαιε καὶ ὅταν ἀκόμη ἐσιώπα. Πρὸς αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν τὸ ἐλεύθερον Βασίλειον ἀποδίδει σήμερον πολλαπλάσιον ὅ,τι ἀπ᾽ αὐτῆς παρέλαβε, — τὴν ἐλευθερίαν.

Οἱονδήποτε σχόλιον ἐπὶ τῆς στοργικῆς ταύτης συμπαθείας θυγατρὸς καὶ Μητρὸς θὰ ἐμείου τὴν ἄμεσον ἐξ αὐτῆς ἐντύπωσιν καὶ οὐδὲν θὰ προσέθετεν εἰς τὴν ἀπὸ τῶν ἀμοιβαίων τούτων ἐκδηλώσεων συγκίνησιν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκκλησιαστικά.

— Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Φώτιος εἰς τὸ ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτοῦ ἑορτῇ συγχαρητικὸν τηλεγράφημα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἀπήντησε διὰ τοῦ ἀκολούθου τηλεγραφήματος:

Εὐχαριστοῦντες ἐπὶ ἀδελφικαῖς εὐχαῖς, ἀπὸ καρδίας συγχαίρομεν ἐπ᾽ ἴσης σήμερον ὑμῖν ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ὑμῶν ἑορτῇ δεόμενοι τοῦ Κυρίου ὅπως κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης Αὐτοῦ χαρίζηται ὑμῖν σθένος διὰ τοῦ Πνεύματος Αὐτοῦ εἰς δαψιλῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου τοῦ Εὐαγγελίου.

† Πατριάρχης ***Φώτιος***

Ἐκκλησία ΚΠόλεως. — Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ ΚΠόλεως, τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον διέταξεν ὅπως καταργηθῇ ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς Σχολαῖς ἡ διδασκαλία τῆς τουρκικῆς ἐν γένει καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπεμίμνησκε τουρκικὴν κυριαρχίαν.

— Τηλεγραφεῖται ἐκ ΚΠόλεως, ὅτι μετ᾽ ἀπόφασιν τῶν Δύο Σωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκ. Θρόνου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῶν Πατριαρχείων κ. Γαλανοῦ, τοῦ Ἐθν. Συμβούλου κ. Παππᾶ καὶ ἑνὸς διακόνου, ἀνεχώρησε τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς Παρισίους. Περὶ τῆς ἀναχωρήσεως δὲν εἰδοποιήθη ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις. Τὰ καθήκοντα τοῦ Τοποτηρητοῦ ἀνετέθησαν εἰς τὸν Παν. Μητροπολίτην Καισαρείας.

Ἐκκλησία Ῥουμανίας. — Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Βουκουρεστίου εἰς ΚΠολιν, κατηγορούμενος ἐπὶ γερμανοφιλίᾳ ἐπαύθη τῆς θέσεώς του ὁ Μητοοπολίτης Βουκουρεστίου κ. Πριμᾶτος Ρουμανίας Σεβ. κ. Κόνων, λέγεται δ᾽ ὅτι ἐπίκειται ἡ παῦσις καὶ πέντε ἄλλων Ἐπισκόπων, συνυπογραψάντων διάγ-

ιμα πρὸς τὸν Ρουμανικὸν πληθυ- ὸν συνιστῶν εἰς αὐτοὺς κατὰ τὴν ρμανικὴν ἐν Ρουμανίᾳ κατοχὴν νὰ ραμείνῃ ὑπὸ τοὺς Γερμανούς.

Κωνσταντῖνος Βασιλείου (†). — Τῇ ιθούσῃ Δευτέρᾳ προσβληθεὶς ὑπὸ ινθηματικοῦ τύφου ἐν ἀκμῇ καὶ ρίγει ἡλικίας ἀνθηροτάτης ἐτελεύσεν ἐν Καβάλᾳ ὁ Κωνσταντῖνος Α. σιλείου, τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ :ονομικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Καποδ. ινεπιστημίῳ. Ἡ πατρὶς εἶχε τάξει τὸν ὡς ἀντιπρόσωπόν της ἐν τῇ Διεὶ Ἐπιτροπῇ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν οζημιώσεων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ικεδονίᾳ παθόντων ἐκ τῆς βουλγαῆς θηριωδίας κατὰ τὸν μέγαν πόιον πληθυσμῶν. Ἐκλεγεὶς Πρόεδρος ; Ἐπιτροπῆς καὶ ὑπηρετῶν τὸν παντα Ἑλληνισμόν, ἔπεσεν ἐν τῇ τεσει τοῦ καθήκοντος ὁ εὐγενέστατος θρωπος καὶ ἐκπρεπέστατος ἐπιστή-ν. Τὴν στέρησιν αὐτοῦ ἐπένθησε αιότατα τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ Νοἡ Ἐπιστήμη, ἡ Κοινωνία καὶ ἡ τρίς.

Διαλέξεις τῆς Ἑταιρείας Βυζαντιν σπουδῶν. — Ἀρξαμένων χθὲς τῶν λέξεων τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν ουδῶν, ὁ Πρόεδρος αὐτῆς Σεβ. Μηπολίτης Ἀθηνῶν ὡμίλησε πρῶτος ὶ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας μετὰ ιβολῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρσοῦ» καταμέστῳ ἐπιλέκτου ἀκροαίου.

Ἐκκλησ. Ἀρχιερ. Συμβούλιον Θεσσαλονίκης. — Ἐκ τῶν ἀπὸ 25 Ὀκτ. ρις 20 Δεκ. 1918 πεπραγμένων τοῦ Θεσσαλονίκῃ Ἐκκλ. Ἀρχιερ. Συμλίου παραλαμβάνομεν κατ᾽ ἐκλογὴν ἑπόμενα:

—Ἀπεφασίσθη ἡ εἰς ἰδιαίτερον τεῦ- ἔκθεσις τῶν νόμων καὶ ἐγκυκλίων, ἀναφερομένων εἰς τὴν σύστασιν λειτουργίαν τοῦ Ε. Α. Σ. καὶ τὴν κλησ. διοίκησιν τῶν Ν. Χωρῶν.

—Βεβαιωθὲν ἐπισήμως παρὰ τοῦ Ὑργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν περὶ τοῦ ἀληθοῦς τῆς εἰδήσεως τῆς παραιτήσεως τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ, διὰ τηλεγραφικῆς Ἐγκυκλίου τὸ Ε. Α. Σ. ἀνεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς μετὰ τῆς συστάσεως ὅπως μνημονεύσωσι «πάσης Ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων».

Εὐρείας συζητήσεως γενομένης περὶ συμμετοχῆς τῶν Ἀρχιερέων τῶν Ν. Χωρῶν ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ νέου Πατριάρχου ΚΠόλεως, τὸ Ε. Α. Σ. προῆλθεν εἰς συνεννοήσεις πρός τε τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου καὶ πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

—Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ὅτι ἐπισπεύδεται ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου Οἰκουμ. Πατριάρχου, δι᾽ ἐγγράφου πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον ἀνεπτύχθησαν οἱ λόγοι ἐκκλησιαστικῆς τε καὶ ἐθνικῆς φύσεως, δι᾽ οὓς ἐπιβάλλεται ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐκλογῆς, διαβιβασθέντες καὶ τοῖς Ἀρχιερεῦσι τῶν Ν. Χωρῶν δι᾽ Ἐγκυκλίου.

—Ἐλήφθη ὑπ᾽ ὄψιν αἴτησις τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀρμενικῆς Κοινότητος, ἐπετράπη δὲ ὅπως, ἀσθενοῦντος τοῦ ἐφημερίου αὐτῆς, αἱ κηδεῖαι τῶν τυχὸν ἀποβιούντων μελῶν αὐτῆς τελῶνται ὑπὸ ὀρθοδόξων ἱερέων, κατὰ τὰς διατάξεις τῆς σχετικῆς Πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου.

—Ἀνακινηθέντος τοῦ ζητήματος τῆς στρατολογίας τῶν μοναχῶν, τὸ Ε. Α. Σ. διὰ σημειώματος συμπληρωματικοῦ προγενεστέρου σχετικοῦ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφου ὑπομιμνήσκει Ἐγκύκλιον τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου πρὸς τοὺς Νομάρχας τοῦ Κράτους (ἀρ. 60887, 21 Δεκ. 1880) περὶ ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως τῶν συμπληρωσάντων τὸ 25ον ἔτος μοναχῶν, σύμφωνως ἄλλως τε καὶ πρὸς Ἐγκυκλίους τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ καιροὺς ἀπολυθείσας.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΝ ΕΚΚΛΗΣ. ΤΑΜΕΙΟΝ

Παρακαλεῖ πάντας τοὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ μισθοδοτουμένους ὅπως ἐντὸς τοῦ τρέχ. ὸς Φεβρουαρίου ἀποστείλωσιν εἰς αὐτὸ ἀντίγραφα εἰς διπλοῦν τοῦ διορισμοῦ ῶν ὡς καὶ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν αὔξησιν τῶν μισθῶν αὐτῶν ἐγγράφων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Φεβρουαρίου 1919.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου)

ΝΕΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΑΙ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ*

εἰς τὴν ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 179 καὶ 180 φύλλοις τοῦ «Ἐκκλησιαστικο Κήρυκος» ἐπίκρισιν τῆς ὑπ' ἐμοῦ συγγραφείσης Ἱερᾶς ἱστορίας τῆς Πα λαιᾶς Διαθήκης.

Περιττὰς ἐπίσης, ἂν μὴ ἐπιβλαβεῖς, εὑρίσκει ὁ κ. Καρπάθιος τὰς εἰκόνα διὰ τοὺς μαθητὰς ἑλληνικοῦ σχολείου, ὅπου «ἡ κρίσις τοῦ μαθητοῦ ἀναπτύ σεται καὶ ἐργάζεται». Τί βλάπτουν ὅμως αἱ εἰκόνες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κρ σεως δὲν ἐννοῶ. Ἐγὼ τοὐναντίον φρονῶ ὅτι μία καλλιτεχνικὴ εἰκών, ὡς ἐπ σφράγισις τοῦ μαθήματος, θὰ ἐπέφερεν ἀγαθὰ ἀποτελέσματα καὶ εἰς πανεπ στημιακὰς ἔτι παραδόσεις.

6ον) Ὁ κ. Καρπάθιος μὲ ἐλέγχει διότι ἀποφεύγω ἐν τῇ διηγήσει μου «τ ὑπερφυσικὸν καὶ μυστηριῶδες», λησμονῶν ὅτι, χωρὶς νὰ παρασιωπῶ ὅπου εἶνα ἀνάγκη τὸ ὑπερφυσικόν, οἱ παῖδες διὰ νὰ μᾶς ἐννοήσουν θέλουν φυσικότητ καὶ καθαρότητα. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν γνώμην τοῦ κ. ἐπικριτοῦ ὅτι τὸ βιβλίο μου «δὲν θερμαίνει τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα», ὁμολογῶ ὅτι οὔτε ἀπεπειράθη τοιοῦτό τι, φρονῶν ὅτι τὰ διδακτικὰ βιβλία δέον νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν σύ τομα — ἂν καὶ ὁ κ. ἐπικριτὴς μὲ κατακρίνει καὶ διὰ τὴν συντομίαν μου — κα περιεκτικά, περιέχοντα τὴν διδασκομένην ὕλην καὶ ὑποβοηθοῦντα ἁπλῶς τοὺ παῖδας εἰς συγκράτησιν αὐτῆς, ἀποφεύγοντα δὲ ἐπιμελῶς πᾶσαν περιττολογία καὶ αἰσθηματολογίαν. Ἡ ἐπεξεργασία τῆς ὕλης δὲν εἶναι ἔργον τοῦ διδακτικο βιβλίου, ἀλλὰ τοῦ διδάσκοντος, ὅστις, ἀναλόγως τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς ἰδιο συγκρασίας του, θὰ θερμάνῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὸ θρησκευτικὸν συνα σθημα τῶν παίδων.

7ον) Τέλος ὁ κ. ἐπικριτὴς διαφωνεῖ καὶ ὡς πρὸς τὴν διαίρεσιν τῆς ὕλη ἣν δίδω, διότι θεωρεῖ ταύτην ὡς ἁρμόζουσαν ἀπὸ ἱστορικοπολιτικῆς ἀπόψεω ἐνῷ προτιμᾷ θρησκευτικωτέραν διαίρεσιν τῆς ὕλης, εἰς ἱστορίαν πρὸ τοῦ νόμου ἐπὶ νόμου, μετὰ νόμον. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ὅτι εἰς τὴν ἱστορικὴν ὕλην, ἣν προ φέρω, ἁρμόζει διαίρεσις ἱστορική, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ ἔκφρασις «Ἱστορία ἐπὶ νό μου» πᾶν ἄλλο ἢ πρόσφορος φαίνεταί μοι, ἡ διαίρεσις τῆς ὕλης εἰς τὰς τρεῖ περιόδους, ὡς θέλει ὁ κ. ἐπικριτής, ἔχει καὶ τοῦτο τὸ ἄτοπον, ὅτι περιέχει πε ριόδους ὅλως ἀνίσους, διότι ἐνῷ ἡ β' περίοδος περιέχει ἱστορίαν μόλις 50 ἐτῶ ἡ γ' περιέχει ἱστορίαν 14 ὅλων αἰώνων, ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ μέχρι τῶ χρόνων τοῦ Σωτῆρος.

Ταῦτα εἶχον ν' ἀντιπαρατηρήσω εἰς τὸν ἀξιότιμον κ. Ἐμ. Καρπάθιον, μ πᾶσαν τὴν δυνατὴν συντομίαν, φειδόμενος τοῦ πολυτίμου χώρου τοῦ περιοδ κοῦ σας.

Γράφων τὸ βιβλίον μου, ἓν εἶχον κατὰ νοῦν: νὰ γράψω βιβλίον νοητὸν δ τοὺς παῖδας, πρὸς οὓς ἀπευθύνεται, ἀπὸ γλωσσικῆς καὶ πραγματικῆς ἀπόψεω ὥστε νὰ προσελκύωνται οὗτοι πρὸς τὸ μάθημα τῶν ἱερῶν καὶ οὐχὶ νὰ αἰσθά νωνται ἀδιαφορίαν καὶ ἀνίαν πρὸς αὐτό, ὁποῖα συναισθήματα προκαλοῦσι θεω ρίαι καὶ δῆθεν φιλοσοφίαι καὶ παραστάσεις ἐν γένει ἀνώτεραι τῆς παιδική ἀντιλήψεως. Εἶχον ὑπ' ὄψει ὅτι ἔγραφα πρὸς παῖδας τῆς α' τοῦ ἑλληνικοῦ κα οὐχὶ πρὸς εἰδικοὺς θεολόγους. Νομίζω δὲ ὅτι κατώρθωσα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἤθελον: τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν ἀποφυγὴν παντὸς μὴ χρησίμου ἢ καὶ ἐπιβλα βοῦς στοιχείου.

Ἐν Ἀθήναις 8/12/1918.

Μετὰ τιμῆς
ὅλως ὑμέτερος
Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ: Ἀθηνῶν δρχ. 10, Ἐπαρχιῶν δρχ. 12, Ἐξωτερικοῦ δρχ. 15.
Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0.35.

Διευθυντὴς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Γραφεῖα ἐν τῇ ἱ. Μητροπόλει Ἀθηνῶν.

Ἀπευθυντέον: Ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν Σύνταξιν: Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος».
Δι' ἐμβάσματα συνδρομῶν καὶ ἀποστολὴν τοῦ φύλλου: Πρὸς τὴν Διαχείρισιν τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος».

*) Τέλος.